

УДК 351.72:336.5+005.334+339.5
 JEL: G28; H57; H77; H83
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-1-424-439>

РЕФОРМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД І ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

© 2026 БОЙЧЕНКО Д. В.

УДК 351.72:336.5+005.334+339.5
 JEL: G28; H57; H77; H83

Бойченко Д. В. Реформа публічних закупівель в Україні: європейський досвід і фінансові інструменти в умовах сучасних викликів

У статті досліджено еволюцію реформи системи публічних закупівель України під впливом євроінтеграційних вимог і воєнного стану. Актуальність теми зумовлена критичним дефіцитом бюджету в умовах сучасних викликів (понад 33 % ВВП), що потребує пошуку нових інструментів фінансової стійкості. Публічні закупівлі розглядаються як стратегічний канал освоєння зовнішньої допомоги (187 млрд євро від ЄС та 88,2 млрд дол. США від Світового банку), що вимагає прозорості та відповідності стандартам програми Ukraine Facility. Метою роботи є обґрунтування фінансових механізмів модернізації закупівель для підвищення ефективності бюджетних витратків і гармонізації національного законодавства з оціночними стандартами ЄС. Використано системний аналіз архітектури публічних фінансів, порівняльний аналіз досвіду країн ЄС (зокрема Естонії щодо «європейських порогів») і проблемний аналіз новел законодавства (Закон № 4510-IX). Дослідження базується на концепції К. Бовіса та сучасних підходах до управління державним боргом. Виявлено інституційний розрив: у 2024 році лише 10 % бюджетних витратків було охоплено процедурами Prozoorro, що свідчить про домінування неконкурентних механізмів через безпекові ризики. Обґрунтовано необхідність впровадження моделі «value for money» та врахування вартості життєвого циклу (LCC). Доведено, що розвиток механізмів управління державними фінансами має базуватися на автоматизації ризик-менеджменту та посиленні контролю Міністерства фінансів. Встановлено, що оптимізація бюджетних ресурсів безпосередньо сприяє соціально-економічному розвитку через підтримку вразливих груп і ветеранських підприємств. Висвітлено роль Боргового агентства у систематизації інформаційних потоків для прозорого використання донорських коштів. Подальша гармонізація законодавства з європейськими платформами. Перспективи подальших розвідок полягають у розробці інструментарію оцінки проектів публічно-приватного партнерства (ППП), що фінансуються в межах Pillar II Ukraine Facility.

Ключові слова: реформи у публічному секторі, закупівлі, бюджет, фінансова стійкість, Ukraine Facility, євроінтеграція.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 52.

Бойченко Дмитро Володимирович – аспірант, Академія фінансового управління (бульв. Миколи Міхновського, 38, Київ, 01014, Україна)
 E-mail: dm.boichenko189@gmail.com
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2124-8554>

UDC 351.72:336.5+005.334+339.5
 JEL: G28; H57; H77; H83

Boichenko D. V. Public Procurement Reform in Ukraine: European Experience and Financial Instruments in the Context of Contemporary Challenges

The article explores the evolution of Ukraine's public procurement system reform under the influence of European integration requirements and martial law. The relevance of the topic is driven by a critical budget deficit amid contemporary challenges (over 33% of GDP), necessitating the search for new tools for fiscal resilience. Public procurement is considered a strategic channel for the utilization of foreign aid (EUR 187 billion from the EU and USD 88.2 billion from the World Bank), which requires transparency and compliance with the standards of the Ukraine Facility program. The aim of the study is to substantiate financial mechanisms for modernizing procurement to enhance the efficiency of budget expenditures and harmonize national legislation with EU assessment standards. The study employs a systemic analysis of public finance architecture, a comparative analysis of EU countries' experiences (particularly Estonia regarding «European thresholds»), and a problem-oriented analysis of legislative innovations (Law No. 4510-IX). The study is based on K. Bovis's conception and modern approaches to public debt management. An institutional gap has been identified: in 2024, only 10% of budget expenditures were covered by Prozoorro procedures, indicating the predominance of non-competitive mechanisms due to security risks. The necessity of implementing a «value for money» model and considering the lifecycle cost (LCC) is substantiated. It is demonstrated that the development of public finance management mechanisms should rely on the automation of risk management and enhanced oversight by the Ministry of Finance. It has been found that optimizing budget resources directly contributes to socioeconomic development through support for vulnerable groups and veteran-owned enterprises. The role of the Debt Agency in systematizing information flows for the transparent use of donor funds is highlighted. Further harmonization of legislation with the requirements of the Ukraine Facility is crucial for reconstruction according to the «Build Back Better» principle. This requires the professionalization of personnel and the integration of Prozoorro with European platforms. Prospects for further exploration lie in developing tools to evaluate public-private partnership (PPP) projects financed under the Pillar II Ukraine Facility.

Keywords: public sector reforms, procurement, budget, fiscal sustainability, Ukraine Facility, European integration.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 52.

Boichenko Dmytro V. – Postgraduate Student, Academy of Financial Management (38 Mykoly Mikhnovskoho Blvd., Kyiv, 01014, Ukraine)
 E-mail: dm.boichenko189@gmail.com
 ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2124-8554>

Проблематика науково-методичного забезпечення публічних закупівель в Україні загострилася внаслідок поєднання ризиків воєнного стану з вимогами відновлення та модернізації економіки за рахунок міжнародної донорської допомоги. Як зазначають М. Карлін та А. Більчук (2024) [1], публічні закупівлі виступають ключовим операційним механізмом для розподілу ресурсів на державному та місцевому рівнях, що потребує системної модернізації відповідно до норм європейського права та прикладних фінансових інструментів. Саме закупівлі стають точкою концентрації фіскальної стійкості, прозорості та стратегічного управління бюджетними ресурсами в умовах євроінтеграції. У цьому контексті особливого значення набуває План Ukraine Facility – фінансовий інструмент Європейського Союзу, спрямований на підтримку відновлення України шляхом модернізації у 2024–2027 роках (Мінекономіки, 2023 [2]). Розроблення Плану здійснювалось у партнерстві українських та європейських урядових, наукових, освітніх і бізнесових структур, обумовлюючи програму дій та конкретних реформ для посилення економіки за трьома наскрізними пріоритетами євроінтеграції, економічної безпеки, державно-приватного партнерства та регіонального розвитку. Як підкреслює Д. Тихонова (2024) [3], стратегічне планування в межах цього інструменту має забезпечити не лише макрофінансову стабільність, а й інституційну стійкість держави в умовах багатовекторних викликів.

За визначенням М. Трещова (2025) [4], ключовою особливістю Ukraine Facility є принцип «спочатку дії – потім гроші», що вимагає від України підтвердження виконання структурних реформ, зокрема у сфері публічних фінансів та закупівель. Таким чином, удосконалення системи публічних закупівель розглядається не лише як інституційна трансформація, а як інструмент оптимізації бюджетних потоків, де кожна одиниця фінансових витрат у публічні закупівлі має бути співвіднесена з фіскальною віддачею у вигляді економії ресурсів та мінімізації втрат на всіх рівнях бюджетної ієрархії.

Метою дослідження є аналіз теоретичних засад, сучасних тенденцій та напрямів розвитку системи публічних закупівель в Україні для оцінки досягнутих результатів і формування підходів до вирішення актуальних проблем у процесі подальших реформ у контексті євроінтеграційних зобов'язань та викликів воєнного часу. Дослідження ґрунтується на гіпотезі, що аналіз основних теоретичних засад, тенденцій та напрямів еволюції публічних закупівель в Україні, за аспектами

нормативно-правового забезпечення, адміністрування та практичної реалізації публічних закупівель у світлі євроінтеграційних вимог та безпекових викликів, створює науково-методичний базис для оцінки досягнутих результатів та набуття вміння розв'язувати визначені проблеми на подальших етапах реформ.

У дослідженні застосовано методи системного і порівняльного аналізу, класифікації, логічного узагальнення, проблемного аналізу урядових та міжнародних підходів, експертних думок та досліджень, з наступним структурно-логічним опрацюванням та визначенням науково обґрунтованих варіантів рішень. Висвітлено теоретичні засади ролі системної реформи в процесах ідентифікації та оцінки поточного стану вдосконалення базових елементів публічних закупівель. Розглянуто проблеми, що виникають в умовах воєнного часу, за донорськими програмами підтримки повоєнного відновлення, й потребами вироблення відповідних методичних підходів. Обґрунтовано перспективи вдосконалення фінансових інструментів публічних закупівель в Україні в контексті єврозобов'язань та виявленої проблематики прикладних рівнів.

Європейський досвід реформування публічних закупівель свідчить про їхню ключову роль у забезпеченні ефективного використання бюджетних коштів, стимулюванні конкуренції, підтримці інновацій та досягненні стратегічних цілей сталого розвитку. У країнах ЄС, як і в міжнародній практиці загалом, публічні закупівлі розглядаються як інструмент реалізації політики «value for money», що поєднує економічну ефективність, прозорість, соціальну та екологічну відповідальність (EIB Group, 2015 [5]; World Bank, 2022 [6]; OECD, 2023 [7]).

Водночас, як зазначає Г. С. Севостьянова (2021) [8], у контексті євроінтеграційних трансформацій, ефективне регулювання закупівельної сфери має спиратися на чітке розмежування функцій адміністрування, контролю та стратегічного менеджменту, з урахуванням принципів прозорості, підзвітності та результативності. Такий підхід відкриває можливості для формування прикладних фінансових моделей, які дозволяють оцінювати не лише формальну відповідність процедур, а й фактичну результативність закупівель у досягненні цілей державної політики. Зокрема, йдеться про необхідність інтеграції індикаторів фіскальної ефективності, ризик-орієнтованого управління та мультипліктивного фінансування в систему моніторингу закупівель. Це, своєю чергою, вимагає оновлення методичного інструментарію фінансової науки, здатного забезпечити комплекс-

сну оцінку закупівельних рішень у динамічному середовищі реформ, з урахуванням як нормативно-правових, так і макроекономічних параметрів.

Як зазначають в широко визнаній у міжнародній спільноті роботі Wesseling і Edquist (2018) [9], публічні закупівлі дедалі частіше використовуються як інструмент стимулювання інновацій, зокрема через механізми попередніх комерційних закупівель (pre-commercial procurement). Grandia і Meehan (2017) [10] у своєму класичному дослідженні підкреслюють, що державним закупівлям часто бракує стратегічної зрілості та належної уваги до критичних питань, зокрема щодо того, як демонструвати та оцінювати їхній вплив і «успіх». Натомість, ефективна закупівельна політика може сприяти досягненню суспільних цілей, зокрема міждисциплінарного характеру у сфері зайнятості, інклюзії та сталого розвитку. Ці підходи формують нову парадигму закупівельної політики, що виходить за межі суто економічної доцільності (World Bank, 2025 [11]).

Зміна орієнтації бюджетної системи держави на фінансування оборони з початком повномасштабного вторгнення, призвела до стрімкого зростання дефіциту власних фінансових ресурсів (Бойченко, 2025 [12]). Для покриття дефіциту Державного бюджету України, обсяг якого в найбільш критичні періоди перевищував 50 відсотків, або більше третини ВВП, керівництво країни змушене звертатись по зовнішні джерела у вигляді безповоротної фінансової допомоги та кредитів держав-партнерів, міжнародних фінансових організацій, з метою задоволення мінімальних потреб для функціонування економічної і соціальної сфери. У таких важких обставинах, науковці відзначають виникнення низки суб'єктивних проблем стосовно сфери публічних фінансів та забезпечення прозорості публічних закупівель. Цифровізація закупівельних процесів створює як нові шанси для прозорого відновлення, так і специфічні ризики, що потребують адаптації системи фінансів в умовах війни (Швайко, 2024 [13]). Важливим елементом превентивного моніторингу виступають громадські ініціативи та цифрові платформи (зокрема DoZorro), які забезпечують ідентифікацію порушень на ранніх стадіях тендерного процесу (Рагушняк, 2018 [14]). Як відзначає О. Сотник (2025) [15], війна виступає каталізатором трансформації стратегічних підходів до забезпечення економічної безпеки, що передбачає модернізацію економічної структури, формування нової архітектури економічної стійкості та розширення ролі держави як координатора кризових процесів. Авторка під-

креслює значущість міжнародного досвіду країн, які змогли поєднати безпекові та економічні цілі, зокрема Ізраїлю, Південної Кореї та Грузії, де модернізація системи державних закупівель стала важливою складовою післявоєнного відновлення. Своєю чергою, Т. Богдан (2024) [16] акцентує увагу на необхідності гармонізації закупівельної політики з фінансовими зобов'язаннями України в межах євроінтеграції, підкреслюючи важливість фіскальної відповідальності та стратегічного планування. Схожої думки дотримується Ж. Шило (2022) [17], яка вказує на необхідність комплексної оцінки економічної стійкості підприємств як базових елементів економіки в умовах війни, що безпосередньо впливає на ефективність тендерних процедур та закупівель в цілому. Натомість М. Копитко та Д. Заверуха (2021) [18] розглядають публічні фінанси як багатокомпонентну систему, де закупівлі відіграють роль індикатора прозорості та інструмента протидії втратам.

Попри наявність значного масиву наукових і прикладних досліджень, присвячених реформуванню публічних закупівель в Україні, низка ключових аспектів залишається недостатньо опрацьованою. Зокрема, актуальним є питання адаптації європейських підходів до забезпечення прозорості, ефективності та інституційної стійкості закупівель у специфічних умовах воєнного часу. Недостатньо дослідженими залишаються механізми оцінки результативності закупівель у період багатоканального фінансування, зокрема за рахунків міжнародної допомоги, а також інструменти інтеграції закупівельної політики в систему економічної безпеки.

Водночас потребує подальшого розвитку методичний апарат, здатний забезпечити комплексну оцінку ефективності закупівельних рішень з урахуванням фіскальних обмежень, ризиків та стратегічних пріоритетів відновлення. У фокусі наукової уваги мають опинитися також питання формування індикаторів прозорості, стійкості та результативності закупівель, що дозволяють здійснювати порівняльний аналіз на міждержавному рівні та забезпечити відповідність євроінтеграційним зобов'язанням.

Метою статті є обґрунтування науково-методичних підходів до оцінки ефективності публічних закупівель в Україні в умовах воєнного часу та євроінтеграційних трансформацій. Реалізація мети базується на аналітичному огляді теоретичних засад і прикладних фінансових інструментів, що відповідають визначеним урядом завданням стратегічної реформи публічних закупівель («дорожньої

карти») в Україні. У процесі дослідження враховано результати систематизації відповідного досвіду ЄС, міжнародної практики, фінансових обмежень і потреб стратегічного управління публічними фінансами.

Завданням дослідження є виявлення ключових тенденцій і проблем у сфері публічних закупівель, аналіз відповідності національної практики європейським підходам, а також формування методичних засад для подальшого вдосконалення закупівельної політики в контексті економічної безпеки та відновлення.

Методологічну основу дослідження становить поєднання системного, порівняльного та проблемно-орієнтованого аналізу. Структура дослідження передбачає чотири послідовні етапи: перший – аналіз міжнародних підходів до публічних закупівель як інструменту реалізації політики «value for money»; другий – узагальнення українських наукових позицій щодо трансформації закупівельної системи в умовах воєнного часу; третій – виявлення невіршених аспектів, пов'язаних із прозорістю, ефективністю та інституційною стійкістю закупівель; четвертий – формування науково-методичної бази для оцінки результативності закупівельних рішень у контексті євроінтеграційних зобов'язань. У процесі дослідження використано публікації українських та зарубіжних дослідників, джерела міжнародних організацій (World Bank, OECD, EIB), аналітичні звіти, нормативно-правові акти, що дозволяє забезпечити прикладний міждисциплінарний характер аналізу та обґрунтованість висновків.

Аналіз особливостей розвитку системи публічних закупівель в ЄС свідчить про те, що кожен етап розширення ЄС супроводжувався прагненням поєднати економічні переваги з безпековими пріоритетами внутрішнього та зовнішнього рівнів. Особливої уваги науковців до реформування фінансового сектору, зокрема систем публічних закупівель, набули четвертий і п'ятий етапи розширення (2004, 2007, 2013 рр.), коли до ЄС приєдналися країни пострадянського блоку, що мали рівень ВВП на одиницю населення на рівні 40% від середнього показника ЄС. Це вимагало значних інвестицій у модернізацію виробництва, адаптацію до ринкових стандартів якості та безпечності продукції, перепідготовку кадрів, що надає цінний матеріал для вивчення в процесі побудови програм приєднання для України. Аргументи супротивників розширення ЄС на той час концентрувалися в основному навколо додаткових витрат, які можуть понести старі члени ЄС після вступу нових, відносно небагатих держав. Витра-

ти ЄС, на їх думку, пов'язані: а) з прямими і дуже значними виплатами з бюджетних фондів ЄС; б) з можливістю масової міграції робочої сили і посиленням тиску на ринках праці в державах-членах ЄС; в) з підвищенням конкуренції в «чутливих» секторах економіки, зокрема з виробництва сільськогосподарських та харчових продуктів (Савка, 2020) [19].

Різноманітні дослідження визначали типові проблеми реформування системи публічних закупівель в окремих країнах ЄС. Дефіцит знань щодо використання функції закупівель для забезпечення сталого розвитку на рівні місцевого самоврядування, відсутність оцінки результативності витрат та слабкий рівень професійної підготовленості фахівців із закупівель були зафіксовані на базі муніципалітетів Нідерландів. Як показують дослідження, успіх реформи публічного сектору залежить від здатності закупівельників інтегрувати критерії сталого розвитку в тендерні процедури, що вимагає високого рівня професійної автономії та специфічних компетенцій (Gelderman et al., 2017) [20]. Порівняльні дослідження вказують на суттєві відмінності між країнами за вимогами здійснювати закупівлі через центральні, федеральні чи місцеві структури.

Спільними зусиллями ЄС та СОТ було створено детальну регулятивну базу у вигляді Угоди про державні закупівлі (World Trade Organization, 2012), яка відкрила національні ринки для міжнародної конкуренції, встановивши порогові значення, сприяючи формуванню світових ринків держзакупівель. Новий текст Угоди (порівняно з попередньою редакцією 1994 р.) містить положення, що відображають позитивні сучасні тенденції та вимоги до прозорості, електронізації та екологічної відповідальності (Моголиженко, 2024 [21]; Ткаченко Н.Б., 2016 [22]). Значна частина академічної літератури зосереджена на оцінці труднощів під час гармонізації та впровадження вимог GPA 2012 зі своїм власним законодавством про внутрішні закупівлі серед партнерів ЄС за вимогою статті XVIII GPA [23], та відповідними прикладними нормативами (Швидка, 2025 [24]).

Після п'ятої хвилі розширення ЄС (2004, 2007, 2013 рр.), подальші плани збільшення складу спільноти були відкладені на невизначений термін (Толстов, 2015 [25]; Савка, 2020 [19]). Перспективи і темпи цього процесу значно активувалися внаслідок посилення агресії з боку російської федерації, небаченої з часів Другої світової війни, що спричинило низку нових завдань в реформуванні всіх сфер економіки України, де система публічних закупівель відіграє ключову роль.

Системна трансформація сфери публічних закупівель в Україні розпочалася з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, на виконання якої було прийнято Закон № 922-VIII «Про публічні закупівлі». Початковий етап реформи характеризувався розширеним трактуванням «державних потреб», які на той час не мали чіткого нормативно-правового визначення, що створювало ризики неефективного розподілу бюджетних ресурсів (Станкус, Матвеева, 2016) [26]. Приєднання України до Угоди СОТ про державні закупівлі (GPA 2012) стало каталізатором для розроблення стратегічних орієнтирів управління державними фінансами. Значний вплив на формування розвиненої архітектури управління державними фінансами ЄС та України здійснив науковий доробок професора Британського університету Галла К. Бовіса (Bovis, 2013) [27]. В українському науковому просторі Крістофер Бовіс (Christopher Bovis) є одним із найбільш цитованих іноземних авторів у дослідженнях, присвячених публічним закупівлям. Його праці використовують як методологічну базу для обґрунтування реформ та імплементації практик ЄС.

Зазначене фундаментальне дослідження ставить державні закупівлі в центр процедурних аспектів публічних послуг. Публічні закупівлі визначаються стрижнем промислової політики ЄС, що стимулює конкурентоспроможність через стратегічне спрямування державних видатків. Основні тези Бовіса отримали розвиток у дисертаційному дослідженні Г.Севостьянової (2021) [28]. Авторка адаптує це до українських реалій, обґрунтовуючи, що закупівлі мають стати інструментом активної промислової політики України. Вона доводить, що через механізми локалізації та підтримку національного виробника (в межах, дозволених Угодою про асоціацію) держава може стимулювати економічне зростання, а не просто «проїдати» бюджет.

Прозорість і цифрова співпродукція, за позицією Бовіса, виступають «запобіжниками», які вирівнюють інформаційну асиметрію між ринком і державою, забезпечуючи умови для вільної конкуренції. Севостьянова розвиває цю тезу через концепцію сервісно-орієнтованої моделі. Вона розглядає систему Prozorro не лише як технічний майданчик, а як сервіс, що мінімізує транзакційні витрати бізнесу та держави й забезпечує практичну реалізацію ідеї Бовіса щодо усунення бар'єрів на шляху до ринку.

Розглядаючи закупівлі як інструмент стратегічного управління (а не лише адміністрування), Бовіс окреслює перехід від суто юридичного до соціально-економічного аналізу закупівель, як центр наукового осмислення з вдосконалення про-

цесів надання публічних послуг). Ці ідеї отримують розвиток у роботах Севостьянової, вона науково обґрунтовує необхідність професіоналізації замовників. Севостьянова стверджує, що уповноважена особа має бути не тільки «заповнювачем форм» (адміністратором), але й фінансовим менеджером, який здатен аналізувати ринок, що повністю відповідає візії Бовіса щодо стратегічного значення цієї сфери.

Ключова роль закупівель у стратегії сталого зростання за принципами «Європа 2020» (Сталий розвиток), також отримує розвиток у Севостьянової. Авторка акцентує увагу на впровадженні нецінових критеріїв та екологічних стандартів в українські тендери, вводить поняття «сервісно-орієнтована модель» (від Севостьянової), що створює професійний науковий ландшафт тематики публічних закупівель. Це прямий розвиток ідеї Бовіса про закупівлі як спосіб досягнення довгострокових суспільних цілей, а не лише миттєвої економії. Синтез ідей К. Бовіса та Г. Севостьянової дозволяє вибудувати чітку наукову вертикаль: від загальноєвропейської теорії до української практики довоєнного періоду.

Ефективна закупівельна політика може сприяти досягненню суспільних цілей, зокрема у сфері зайнятості, інклюзії та сталого розвитку, виступаючи важелем соціально-економічного відновлення держави (Бойченко, 2025) [29]. Концептуальні засади цифровізації закупівельних процедур в ЄС та їх адаптації до національного правового поля детально розкрито у дослідженнях М. Пономаренко (2020) [30]. В циклі досліджень розкривається, що імплементація європейського підходу до визначення природи закупівельного контракту, дозволила змістити акцент із формального адміністрування на економічну сутність правочину. Авторка наголошує: «Державні закупівлі є тим спільним кордоном, на якому відбувається реалізація ринкового механізму та виявляється весь спектр взаємних відносин приватного й державного секторів економіки, що так чи інакше впливає на хід розвитку економіки держави». Пономаренко обґрунтовує, що електронна форма державних закупівель є не лише технічним інструментом, а ключовим фактором прозорості та відповідності стандартам Єдиного ринку, що корелює із загальноєвропейським вектором розвитку, визначеним у працях К. Бовіса.

Еволюція правових та фінансових механізмів публічних закупівель України, від імплементації Угоди про асоціацію з ЄС до воєнного стану, відбувалася поетапно, де кожна стадія науково обґрунтовувалася через призму фінансової стабільності та прозорості.

Фундаментом сучасного етапу реформування СУДФ стала Стратегія на 2022–2025 роки (№ 1805-р), концептуальні засади якої детально розкрито у праці С. Марченка [31]. Автор обґрунтовує, що стратегічне управління в Україні базується на євроінтеграційному курсі та врахуванні глобальних трендів, водночас адаптуючись до національних особливостей розвитку фіскального простору.

Зокрема, особливий акцент зроблено на переході до середньострокового планування та підвищенні ефективності використання бюджетних ресурсів як ключових факторів економічної стійкості. За визначенням Т. І. Єфименко (2022) [32], цей акт став основою для перетворення закупівель на інструмент макрофінансової стійкості, де фіскальна дисципліна поєднується з інвестиційною привабливістю.

Перехід до середньострокового планування та підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів є ключовими факторами економічної стійкості, що потребує подальшого розвитку інструментарію управління державними фінансами (Бойченко, 2025, ESJEF) [33]. Такий підхід створює методологічну базу для реалізації завдань Стратегії СУДФ на 2022–2025 роки (№ 1805-р), оскільки обґрунтовує перехід від формального адміністрування видатків до стратегічного управління змінами. Водночас, актуалізована Стратегія реформування закупівель на 2024–2026 рр. (Розпорядження КМУ № 76-р). Еволюція концепції публічних закупівель проявилась в динаміці від «ціни придбання» до «вартості життєвого циклу» та публічно-приватного партнерства. Трансформація вітчизняного інституційного середовища базується на зміні філософії управління публічними фінансами: держава перестає бути просто «покупцем» товарів і стає стратегічним «партнером». Концептуальний підхід до оцінки вартості життєвого циклу (Life Cycle Costing, LCC) та врахування нецінових критеріїв вперше в українському науковому дискурсі був ґрунтовно представлений у праці В. Д. Гуменного, А. В. Кохана та ін. (2016) [34] на прикладі аграрного сектору. Автори довели, що експертне забезпечення закупівель за Угодами СОТ вимагає відмови від моделі найнижчої ціни на користь оцінки якості та інноваційності, обґрунтовуючи, що стратегічна перевага досягається через ефективну експлуатацію та сервісну підтримку, а не лише економне створення об'єкта. Ці наукові положення отримали логічний розвиток у Стратегії реформування публічних закупівель на 2024–2026 рр. (№ 76-р). Особливістю Стратегії є її інтеграція із законодавством про

партнерство, що свідчить про зміщення акцентів із короткострокових процедур на довгострокове управління публічними активами. Хоча Стратегія спочатку спиралася на Закон № 2404-VI, стрімка динаміка правового поля призвела до того, що 31 жовтня 2025 року він поступився місцем новому акту – Закону України «Про публічно-приватне партнерство» (№ 4510- IX).

Така правова трансформація, що корелює з концепцією фіскальної стійкості Т. І. Єфименко (2024) [35], означає остаточну відмову від логіки «простої закупівлі товару» на користь комплексних інфраструктурних контрактів. В контексті наукових детермінант розвитку фіскального простору (Єфименко, 2025) [36, 37], новий закон трансформує підхід до державних видатків за трьома ключовими напрямками світової економіки:

1. Закупівля «життєвого циклу». Якщо через систему Prozorro задовольняються переважно оперативні потреби, то Закон № 4510-IX створює рамку для складних моделей, де об'єктом є не лише капітальні витрати та операційні витрати (CAPEX, Capital Expenditure) та OPEX, Operational Expenditure), але і подальша довгострокова експлуатація та надання публічних послуг в життєвому циклі продукції (OPEX/LCC) [38]. Це відповідає тезам К. Бовіса про закупівлі як ключовий інструмент підвищення економічної ефективності промислової політики та реалізації принципу «Build Back Better» [39].
2. Розподіл ризиків та фіскальна спроможність. Новий закон дозволяє залучати приватний капітал під майбутні платежі, що є критичним для збереження бюджетної стабільності, про яку пише С. Марченко (2022) [31]. Як зазначають Т. Єфименко та Л. Ловінська (2025) [40], впровадження стандартів INTOSAI GUID 5260 у межах ПпП забезпечує прозору рамку для управління активами та аудиту довгострокових зобов'язань, що виступає запобіжником проти неефективного витрачання коштів.
3. Суб'єктність громад. Перехід до терміну «публічний партнер» (замість «державний») легітимізує роль територіальних громад у проектах відбудови.

Це дозволяє диверсифікувати джерела фінансування та залучати інвестиції на локальному рівні, забезпечуючи «суб'єктність у глобальній мережі», про яку згадає М. Савостяненко (2024) [41].

Синергетичний підхід, закладений в оновленому законодавстві, дозволяє поєднати гнучкість закупівельних інструментів із фінансовим потенці-

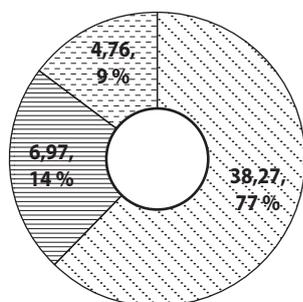
алом приватного сектору, що є необхідною умовою для масштабної відбудови та реалізації євроінтеграційного курсу України.

Адаптація системи управління державними фінансами (СУДФ) до умов воєнного часу та повоєнного відновлення вимагала не лише оперативних рішень, а й ґрунтового наукового підґрунтя. Як зазначає Т. І. Єфименко (2023) [32], саме євроінтеграційний науковий супровід трансформацій публічного фінансового менеджменту (ПФМ, Public Financial Management, PFM) у цей період спрямований на мінімізацію опортунізму в контрактних відносинах та забезпечення фінансової витривалості держави. Зокрема, йдеться про подолання інформаційної асиметрії між державою та постачальниками, що за умов воєнного

стану створює ризики недобросовісного виконання зобов'язань, цінових маніпуляцій та використання кризових обставин для отримання необґрунтованої ренти. Науковий супровід трансформацій ПФМ (PFM) пропонує інструменти жорсткого моніторингу та прозорості (зокрема через цифрові індикатори ризику), які діють як запобіжники проти такої опортуністичної поведінки, забезпечуючи цільове використання ресурсів для фінансової витривалості держави [42].

Саме така архітектура публічних фінансів – прозора, цифровізована та орієнтована на результат – стала передумовою для запуску програми Ukraine Facility (2024–2027) обсягом 50 млрд євро. Регламент цієї програми базується на трьох компонентах (Pillars) (рис. 1), де закупівлі відіграють центральну роль.

Заплановане надходження до Бюджету України в 2024–2027 роках. Кредитна лінія (млрд євро, %)

1/3 бюджету Програми України буде виділено у формі грантів, а 2/3 у формі пільгових позик

Структура Кредитної лінії (млрд євро)

Компоненти	Гранти	Кредити
Компонент 1	5,27	33,0
Компонент 2	6,97	–
Компонент 3	4,76	Кредити
Сумарно	17,0	33,0

Рис. 1. Загальний обсяг та складники підтримки ЄС для відновлення, модернізації та євроінтеграції України з березня 2024 р.

Джерело: складено автором за даними [43].

Pillar I (План України): передбачає фінансування бюджету за умови виконання структурних маяків, серед яких – подальше реформування системи СУДФ та цифровізація закупівель для запобігання корупції.

Pillar II (Інвестиційна рамка): спрямований на залучення приватних інвестицій, де оновлене законодавство про ПпП (Закон № 4510-IX) наразі стає основним інструментом реалізації принципу «Build Back Better».

Pillar III (Технічна допомога та контроль): впроваджує безпрецедентні стандарти аудиту, що корелює з імплементацією стандартів INTOSAI GUID 5260 (Єфименко, Ловінська, 2025) [40]. Створення Ревізійної ради (Audit Board) у межах Ukraine Facility вимагає від української системи закупівель повної сумісності з європейськими системами контролю.

Таким чином, міжнародна допомога виступає не лише джерелом ресурсів, а й потужним катализатором, що змушує українську систему закупівель

остаточно трансформуватися з технічного процесу витрачання коштів у стратегічний інструмент євроінтеграції та модернізації. Логічним продовженням розбудови прозорого інституційного середовища та імплементації європейських стандартів конт-ролю стала актуалізація стратегічних документів у сфері закупівель. У цьому зв'язку, сучасний вектор реформ євроінтеграційного спрямування фокусується на вимогах Ukraine Facility, що передбачає освоєння коштів ЄС за чітко визначеними індикаторами, які охоплені завданнями зі впровадження «зелених» критеріїв, стандартів соціальної відповідальності та посилення інклюзивності економіки. Це перетворює систему закупівель на дієвий інструмент соціальної реінтеграції та підтримки національної стійкості. Крім цього, реформа публічних закупівель надасть можливість брати участь у закупівлях на особливих умовах таким суб'єктам, як ветеранські підприємства та підприємства людей з інвалідністю, іншим представникам соціально вразливих груп (Бойченко Д.,

Ткаченко Н., 2024) [44]. Такий підхід перетворює систему закупівель на дієвий інструмент соціальної реінтеграції та підтримки національної стійкості.

Ефективна реалізація цих завдань неможлива без багаторівневої системи моніторингу. До повноважень державних та місцевих фінансових органів віднесено відповідні рівні контролю за дотриманням бюджетного законодавства, передбачені вимогами Бюджетного Кодексу України (БКУ) та іншими законодавчими актами України. Міністерство фінансів України уповноважується на визначення основних організаційно-методичних засад, координування діяльності з проведення контролю, й надання оцінки функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

У контексті посилення фіскальної стійкості особливого значення набуває консолідація функцій управління державними активами та зобов'язаннями. Попри нормативне підґрунтя для функціонування окремого Боргового агентства (Постанова КМУ № 127), стратегічна роль у систематизації інформаційних потоків та моніторингу макроекономічних тенденцій залишається за Міністерством фінансів України [45]. Згідно з аналітичними оцінками НІСД [46], такий центр компетенцій має не лише оперативну відстежувати світові фінансові тренди, а й забезпечувати підконтрольність усіх боргових операцій державним органам моніторингу.

Саме така інституційна готовність до прозорого управління фінансовими ресурсами стала фундаментом для нового етапу співпраці з міжнародними партнерами. Міністерство фінансів України уповноважується на визначення основних організаційно-методичних засад, координування діяльності з проведення контролю, й надання оцінки функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. До повноважень державних та місцевих фінансових органів віднесено відповідні рівні контролю за дотриманням бюджетного законодавства, передбачені вимогами БКУ та іншими законодавчими актами України. Масштаб фінансової відповідальності, що лежить на системі ПФМ, ілюструють дані офіційного моніторингу: з лютого 2022 року для підтримки соціально-економічної безпеки України було мобілізовано понад 88,2 млрд дол. США міжнародної фінансової підтримки через інструменти Світового банку [47]. Водночас загальний обсяг допомоги від ЄС та його членів уже перевищив 187 млрд євро, що охоплює економічний, гуманітарний та оборонний сектори [48].

Аналіз фінансових параметрів функціонування системи публічних закупівель в умовах воєнного стану виявив значні диспропорції між обсягами

міжнародної допомоги та часткою коштів, що розподіляються через відкриті процедури. Як демонструє наше дослідження (Д. В. Бойченко, 2025) [42], попри критичне зростання дефіциту державного бюджету (який у певні періоди перевищував 33% ВВП) та масштабне залучення зовнішньої допомоги (понад 187 млрд євро від ЄС та 88,2 млрд дол. через механізми Світового банку), лише близько 10% видатків бюджету у 2024 році адмініструються через систему Prozorro. Це пояснюється використанням механізмів прямого контракування та виключеннями для оборонних потреб. Водночас порівняльний аналіз із практикою Естонії доводить, що застосування «європейських порогів» та відкриття ринку для транскордонної конкуренції дозволяє значно знизити ціну закупівлі порівняно з початково очікуваною вартістю. Це підтверджує висновки зазначеного дослідження (Д. В. Бойченко, 2025) [42] про те, що значна частина фінансових потоків залишається поза межами стандартних конкурентних процедур через використання механізмів прямого контракування та специфічних вимог міжнародних фінансових інституцій.

У таких умовах публічні закупівлі ще не стали всеохопним каналом освоєння зовнішньої допомоги, що актуалізує потребу в імплементації інструменту Ukraine Facility. Саме вимоги ЄС щодо фінансування в межах цієї програми спрямовані на подолання цієї диспропорції та поступове повернення основної маси видатків на відновлення у прозоре конкурентне середовище.

Попри початок реалізації Ukraine Facility у лютому 2024 року, технічна можливість системного відстеження закупівель за цим джерелом у Prozorro з'явилася лише з лютого-травня 2025 року (повідомлення про впровадження довідника кодів програмної класифікації видатків (КПКВ), необхідного для маркування закупівель за бюджетні кошти, зокрема в межах Ukraine Facility [49], та офіційне підтвердження обов'язковості зазначення КПКВ у річних планах закупівель, що фінансуються за кошти Ukraine Facility [50]), після поступового впровадження довідника кодів програмної класифікації видатків (КПКВ) та відповідного маркування процедур [51]. За роз'ясненням щодо застосування положень Рамкової угоди визначено, що Prozorro відстежує лише закупівлі за Компонентом I, тоді як Компоненти II і III не охоплюються системою. Станом на січень 2026 року в системі Prozorro ідентифіковано 1405 процедур із текстовою згадкою "Ukraine Facility", загальна очікувана вартість яких, за вибірковою аналізом та екстраполяцією на середню вартість однієї закупівлі, становить орієнтовно 1,5 млрд грн (табл. 1).

Опис рядків до таблиці 1.

1. За замовчуванням. Базове сортування Prozorro без додаткових фільтрів. Тут відображаються типові освітні засоби та обладнання середнього бюджету.
2. За зростанням вартості. Закупівлі впорядковані від найдешевших до дорожчих. Переважають дрібні позиції: продукти харчування, наліпки, таблички, навчальне приладдя. Це масові закупівлі з низькою вартістю.
3. За зменшенням вартості. Закупівлі впорядковані від найдорожчих до дешевших. Тут зосереджені великі інвестиційні проекти: мультимедійне обладнання, меблі для шкіл, комбайни, вантажні автомобілі. Це найбільш капіталомісткий сегмент.
4. За датою оголошення. Закупівлі впорядковані за датою створення тендеру. Тут видно перші закупівлі 2025 року, здебільшого дрібні позиції. Це стартові кроки реалізації програми Ukraine Facility.

5. За статусом. Закупівлі впорядковані за станом проведення: завершені, відмінені, не відбулися, підготовка угоди. Це показує успішність та проблемні моменти реалізації.
6. За датою публікації – новіші. Закупівлі впорядковані так, що першими показуються найсвіжіші (кінець 2025 – початок 2026). Це ремонти, обладнання для ліцеїв, продукти харчування. Більшість завершені.
7. За датою публікації – старіші. Закупівлі впорядковані так, що першими показуються найдавніші (початок 2025 року). Це дрібні закупівлі продуктів харчування та обладнання для харчоблоків, а також ремонти систем опалення.

Усього проаналізовано: 186 процедур, сумарна очікувана вартість: понад 227 млн грн. Статуси – більшість завершені, але значна частина великих тендерів – відмінені або не відбулися. Структура: від дрібних закупівель (сіль, наліпки, продукти) до великих інвестиційних проектів (мультимедійне обладнання, меблі, комбайни, техніка).

Таблиця 1

Результати вибіркового аналізу закупівель за ключовими словами “Ukraine Facility” та видами сортування у Prozorro (станом на січень 2026 року)

№	Вид сортування	Кількість процедур	Сумарна очікувана вартість (грн)	Середня очікувана вартість (грн)	Статуси (завершені / відмінено / не відбулися / інші)	Коментар
1	За замовчуванням	24	2 050 000	85 417	20 / 2 / 2 / 0	Базове сортування: типові освітні засоби та обладнання середнього бюджету
2	За зростанням вартості	30	22 759	759	30 / 0 / 0 / 0	Дрібні закупівлі: сіль, наліпки, таблички, продукти харчування, приладдя
3	За зменшенням вартості	20	190 000 000	9 500 000	12 / 5 / 3 / 0	Найдорожчі закупівлі: мультимедійне обладнання, меблі, комбайни, техніка
4	За датою оголошення	18	1 200 000	66 667	15 / 2 / 1 / 0	Перші закупівлі 2025 року, здебільшого дрібні позиції
5	За статусом	16	33 472 134	2 092 008	10 / 3 / 2 / 1	Змішана картина: є завершені, відмінені і такі, що не відбулися
6	За датою публікації – новіші	55	1 530 011	27 818	50 / 3 / 2 / 0	Найсвіжіші закупівлі грудня 2025 року: ремонти, обладнання, продукти
7	За датою публікації – старіші	23	676 621	29 422	20 / 2 / 1 / 0	Початкові закупівлі: продукти харчування, ремонти систем опалення, дрібне обладнання

Джерело: розраховано автором за даними [52].

Для оцінки частки закупівель із позначкою Ukraine Facility у системі Prozorro було використано метод екстраполяції. Спершу проаналізовано вибірку у 186 процедур, що дозволило визначити середню очікувану вартість однієї закупівлі (~1,22 млн грн). Загальна кількість процедур у системі становила 1405, тому середнє значення було поширено на весь масив даних. У результаті отримано орієнтовну сумарну очікувану вартість закупівель у Prozorro близько 1,7 млрд грн. Порівняння з загальним обсягом фінансування Плану України (≈2,4 трлн грн) показало, що ця сума становить лише близько 0,07% від передбаченого фінансування. Навіть при повному охопленні всіх закупівель у Prozorro, їхня частка у загальному фінансуванні Ukraine Facility залишається мізерною. Це свідчить про обмежену прозорість та фрагментарність відображення реалізації програми у сфері публічних закупівель.

Розвиток системи публічних закупівель визначається вектором цифрової трансформації для моніторингу фіскальних ризиків (Ткаченко Н. Б., 2016 [22]; Бойченко, 2025 [42]). Це корелює із пропозицією Г. С. Севостьянової (2021) [28] щодо впровадження сервісно-орієнтованої моделі регулювання, де держава виступає не контролером, а партнером у створенні суспільної вартості через закупівлі. Професіоналізація кадрів, підкріплена сучасними сертифікаційними програмами, є ключовим запобіжником проти неефективного витрачання бюджету в умовах дефіциту ресурсів.

Незважаючи на значні досягнення, система публічних закупівель в Україні стикається з низкою викликів. Вони включають необхідність удосконалення нормативно-правової бази, процедур та практики закупівель, посилення конкуренції, боротьбу з корупцією у сфері закупівель, посилення компетенцій та професійної кваліфікації персоналу закупівельних організацій, інтеграції критеріїв сталого розвитку, що значною мірою вирішується через посилення узгодження системи закупівель, процедур і практик України з процедурами та практиками ЄС. Реформи закупівель протягом планового періоду стосуватимуться цих аспектів і, як очікується, приведуть їх у відповідність до acquis ЄС, включаючи, але не обмежуючись, поступки щодо державно-приватного партнерства, а також збільшення участі вітчизняних підприємств у процесах публічних закупівель.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє сформулювати низку теоретичних узагальнень та практичних рекомендацій щодо трансформації системи публічних закупівель в Україні.

Проаналізовано фундаментальні засади та науковий супровід реформи. Базисом реформування сфери закупівель стала Угода про асоціацію між Україною та ЄС, реалізація якої розпочалася з введення в дію Закону «Про публічні закупівлі» (2016 р., чинний). Визначальний вплив на формування сучасної архітектури публічних фінансів України здійснив науковий доробок провідного європейського вченого професора К. Бовіса. Імплементация його концептуальних положень в українському академічному середовищі дозволила структурувати вітчизняну реформу навколо ідеї закупівлі як інструменту промислової політики та розвитку конкурентного середовища. Це забезпечило створення правових запобіжників для захисту вільної конкуренції та гармонізації законодавства зі стратегічними цілями зростання «Європа 2020».

Адаптація до умов воєнного стану з початком повномасштабного вторгнення, обумовила набуття критичного значення публічних закупівель для забезпечення економічної безпеки та прозорості використання донорської допомоги. В умовах безпрецедентного дефіциту бюджету (який у певні періоди перевищував третину ВВП) закупівлі стали ключовим каналом освоєння зовнішньої допомоги. Це актуалізувало потребу в розмежуванні регулювання оборонних та цивільних закупівель, а також у вдосконаленні методичного апарату, який би поєднував індикатори прозорості з вимогами національної безпеки.

Запровадження концепції «Value for Money». Дослідження показало, що ефективність системи значно підвищується за умови інтеграції критеріїв сталого розвитку та професіоналізації учасників. У міжнародній практиці публічні закупівлі дедалі частіше розглядаються через призму політики «value for money», що поєднує економічну вигоду з соціальною та екологічною відповідальністю. Україна активно впроваджує ці стандарти через адаптацію Директиви 2014/24/ЄС та функціональне розширення системи Prozorro.

Інтеграція з інструментом Ukraine Facility. Особлива увага в роботі приділена імплементації Плану Ukraine Facility, що потребує глибокої гармонізації національного законодавства з вимогами ЄС щодо фіскальної відповідальності. Встановлено, що подальший розвиток фінансових інструментів та механізмів контролю має враховувати особливості багатоканального міжнародного фінансування та потреби повоєнного відновлення за принципом «Build Back Better».

У результаті екстраполяції середньої вартості вибірки на загальну кількість процедур отримано орієнтовну сумарну очікувану вартість закупівель

у Prozorro близько 1,7 млрд грн, що становить лише 0,07% від передбаченого фінансування Плану України (≈2,4 трлн грн). Такий показник свідчить, що навіть при повному охопленні всіх закупівель у Prozorro їхня частка у загальному фінансуванні Ukraine Facility залишається мізерною. Це, у свою чергу, демонструє обмежену прозорість та фрагментарність відображення реалізації програми у сфері публічних закупівель.

Перспективи розвитку. Підсумовано, що інтеграція вітчизняної системи закупівель у бюджетні процеси ЄС вимагає системного підходу до професіоналізації кадрів та посилення інституційної спроможності контролюючих органів (зокрема Міністерства фінансів та Держаудитслужби). Це є необхідною умовою для забезпечення результативності закупівельних рішень у контексті стратегічного відновлення України.

Дослідження підтвердило наявність інституційного розриву між обсягами міжнародної допомоги та часткою коштів, що проходять через прозорі конкурентні процедури. Встановлено, що охоплення лише 10% бюджетних видатків системою публічних закупівель на тлі значного дефіциту бюджету свідчить про необхідність термінової адаптації процедур МФО до національного законодавства. Впровадження інструменту Ukraine Facility та гармонізація з оціночними стандартами ЄС є безальтернативним шляхом для повернення основної маси інвестиційних видатків у конкурентне середовище, що забезпечить фіскальну стійкість та довіру міжнародних донорів.

Подальшого наукового опрацювання потребує розробка методичного інструментарію для оцінки ефективності закупівель у межах проєктів публічно-приватного партнерства (ПпП), що фінансуються за рахунок Pillar II Ukraine Facility. Також актуальним залишається дослідження механізмів інтеграції української системи Prozorro з європейськими закупівельними платформами для стимулювання транскордонної конкуренції в проєктах великої відбудови. ■

Науковий керівник – Ткаченко Н. Б.,
кандидат економічних наук, доцент, професор
Інституту післядипломної освіти
ДННУ «Академія фінансового управління»

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Карлін М. І., Більчук А. В. Вплив змін у публічних закупівлях на розвиток публічних фінансів в Україні в умовах євроінтеграції. *Економічний часопис Волинського національного університету*

- імені Лесі Українки. Розділ III. Фінанси, банківська справа та страхування. 2024. Вип. 2.
DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-45-52>
2. План для Ukraine Facility на 2024–2027 роки / Міністерство економіки України. 2024. 380 с. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>
 3. Тихонова Д. С. Державна стратегія розвитку в рамках Плану Ukraine Facility. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 9. С. 271–273.
DOI: [10.32782/2524-0374/2024-9/63](https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/63)
 4. Трещов М. М. Процеси європейської інтеграції та забезпечення сталого відновлення України: потенціал фонду для України. *Науковий вісник Львівської академії. Серія : Економіка, менеджмент та право*. 2025. Вип. 9. С. 22–30.
DOI: [10.33251/2707-8620-2025-9-22-30](https://doi.org/10.33251/2707-8620-2025-9-22-30)
 5. Value for Money Assessment. 2015 // EIB Group. URL: <https://www.eib.org/en/publications/epc-value-for-money-assessment>
 6. Procurement Framework. 2022 // World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/brief/procurement-new-framework>
 7. Managing Risks in the Public Procurement of Goods, Services and Infrastructure. OECD Publishing. 2023 // OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/publications/managing-risks-in-the-public-procurement-of-goods-services-and-infrastructure45667d2f-en.html>
 8. Севостьянова Г. С. Державне регулювання публічних закупівель в умовах євроінтеграційних процесів : дисертація. НАН України. 2021. 257 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0421U102503>
 9. Wesseling J. H., Edquist C. Public procurement for innovation to help meet societal challenges: A review and case study. *Science and Public Policy*. 2018. Vol. 45, Issue 4. P. 493–502. URL: <https://ideas.repec.org/a/oup/scipppl/v45y2018i4p493-502.html>
 10. Grandia J., Meehan J. Public procurement as a policy tool: using procurement to reach desired outcomes in society. *International Journal of Public Sector Management*. 2017. Vol. 30, Issue 4. P. 302–309.
DOI: <https://doi.org/10.1108/IJPSM-03-2017-0066>
 11. Assessing Value for Money of the PPP Public Private Partnership. 2025 // World Bank. URL: <https://ppp.worldbank.org/assessing-value-money-ppp#:~:text=Value%20for%20money%20means%20achieving,called%20value%20for%20money%20analysis>
 12. Бойченко Д. В. Розвиток механізмів управління державними фінансами в умовах забезпечення ефективності виконання бюджету. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*. 2025. № 1(15). С. 91–102.
DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0108>

13. Швайко М. Л. Трансформація системи публічних закупівель і фінансів в умовах цифровізації. *Актуальні проблеми державного управління*. 2024. № 2. С. 165–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2024_2_11
14. Ратушняк Т. В. Моніторинг публічних закупівель засобами платформи DoZorro. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування*. 2018. Вип. 2. С. 162–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2018_2_24
15. Сотник О. М. Фінансові інструменти реалізації державної політики у сфері публічних фінансів. *Бізнес Інформ*. 2025. № 10. С. 31–39. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-10-31-39>
16. Богдан Т. П. Удосконалення концептуальних заasad євроінтеграції та фінансово-правові механізми прискорення вступу України в ЄС. *Фінанси України*. 2024. № 3. С. 7–26. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.03.007>
17. Шило Ж. Методика комплексної оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *International Science Journal of Management Economics & Finance*. 2022. Т. 1, № 4. С. 17–25. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20220104.03>
18. Копитко М. І., Заверуха Д. А. Характеристика основних складових забезпечення економічної безпеки держави. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 3 (63). С. 155–160. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-155-160>
19. Савка В. Я. Стратегія східного розширення ЄС після розпаду соціалістичного блоку // Україна в системі європейської політичної інтеграції: політичний, правовий, економічний, безпековий, соціальний та релігійний аспекти : монографія. Ужгород : ПП «АУТДОР-ШАРК», 2020. С. 4–35.
20. Gelderman C. J., Semeijn J., Pluggen R. Development of sustainability in public sector procurement. *Public Money & Management*. 2017. Vol. 37. No. 6. P. 435–442. DOI: <https://doi.org/10.1080/09540962.2017.1344027>
21. Мотоліженко Є. Зарубіжний досвід регулювання публічних закупівель // Україна на шляху до ЄС: виклики та перспективи : матеріали круглого столу до Дня Європи в Україні. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2024. С. 77–78. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2112/files/0272b88d-fb7b-412a-a591-5dd7c7f98766.pdf>
22. Ткаченко Н. Б. Електронні публічні закупівлі: досвід країн ЄС. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 184. URL: <https://www.proquest.com/openview/c2528d6132d4fd70b58069d7cc7948ed/1?cbl=2035679&pq-origsite=gscholar>
23. Agreement on Government Procurement 2012 and related WTO legal texts. WTO. Geneva, 2014. 140 p. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/rev-gpr-94_01_e.pdf
24. Швидка Т. І. Публічні закупівлі в Україні та ЄС. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 4 (1). С. 451–456. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/anporr_2025_4\(1\)_71](http://nbuv.gov.ua/UJRN/anporr_2025_4(1)_71)
25. Толстов С. В. Процеси розширення ЄС в історичній ретроспективі. *Європейські історичні студії*. 2015. № 2. С. 118–136. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/eis_2015_2_9.pdf
26. Станкус Т., Матвєєва В. Бюджетний процес та закупівлі в органах місцевого самоврядування. Харків : Фактор, 2016. 120 с. URL: <http://www.tsatu.edu.ua/ipod/wp-content/uploads/sites/46/bjudzhetnyj-proces-ta-zakupivli-v-orhanah-miscevoho-samovrjaduvannja-onovlene-vydannja.pdf>
27. Bovis C. EU Public Procurement Law. 2nd ed. Edward Elgar Publishing, 2013. 544 p.
28. Севостьянова Г. С. Державне регулювання публічних закупівель в умовах євроінтеграційних процесів : дисертація. Харків, 2021. 257 с. URL: https://www.ndc-ipr.org/media/spec_council/abstracts/D%0%A1%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0_xTzMT8c.pdf
29. Бойченко Д. В. Оптимізація використання бюджетних ресурсів. *Економіка і управління*. 2025. № 1. С. 98–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-7872.1.2025.14>
30. Пономаренко М. М. Правове регулювання електронних державних закупівель в ЄС : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2020. 264 с. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/4a0/dis_Ponomarenko%20M.%20M.pdf
31. Марченко С. М. Стратегічне управління державними фінансами. *Фінанси України*. 2022. № 1. С. 7–26. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.01.007>
32. Єфименко Т. І. Управління державними фінансами в період воєнного стану. *Фінанси України*. 2023. № 1. С. 7–25. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.04>
33. Бойченко Д. В. Розвиток механізмів управління державними фінансами. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*. 2025. Т. 1. № 15. С. 91–102. DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0108>
34. Гуменний В. Д., Кохан А. В., Гумен В. В., Остапенко О. І. Інноваційні аспекти експертного забезпечення розвитку аграрного сектору. Київ : Аграр. наука, 2016. 180 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000615466>
35. Iefymenko T. Priorities for ensuring the sustainability of Ukraine's public finance. *Finance of Ukraine*. 2024. № 1. P. 7–24. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.01.007>
36. Iefymenko T. X International Scientific and Practical Conference «Accounting, Control and Taxation on

- the Way to Post-War Reconstruction of Ukraine and Achievement of Sustainable Development Goals», dedicated to the 100th anniversary of Mykola Chumachenko. *Finance of Ukraine*. 2025. No. 4. P. 9–10. URL: <https://finukr.com.ua/index.php/journal/article/view/120>
37. Iefymenko T. Strategic determinants of change management. *Finance of Ukraine*. 2025. № 1. P. 7–31.
DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2025.01.007>
 38. Kadaj E., Bosleman R. Energy recovery devices in membrane desalination processes // *Renewable Energy Powered Desalination Handbook* / V. G. Gude (ed.). Butterworth-Heinemann, 2018. P. 415–444.
DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-815244-7.00011-8>
 39. World Reconstruction Conference (3rd ed.). The World Bank, 2017. URL: <https://www.gfdrr.org/wrc3>
 40. Iefymenko T., Lovinska L. Key provisions of INTOSAI GUID 5260 “Governance of Public Assets” and recommendations for its implementation in Ukraine. *Finance of Ukraine*. 2025. № 10. P. 8–23.
DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2025.10.008>
 41. Savostianenko M. International cooperation of the Academy of financial management within the implementation of the memorandum of mutual understanding and technical partnership with the International Consortium on Governmental Financial Management (ICGFM, USA). *Finance of Ukraine*. 2024. № 10. P. 118–126.
DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.10.118>
 42. Бойченко Д. В. Фінансова ефективність публічних закупівель в Україні: аналіз прозорості та гармонізація з оціночними стандартами ЄС. *Стратегія економічного розвитку України*. 2025. № 57. С. 72–90.
DOI: [10.33111/sedu.2025.57.072.090](https://doi.org/10.33111/sedu.2025.57.072.090)
 43. Ukraine Facility. Aid, Development cooperation, Fundamental rights // European Commission. 2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en#aims-of-the-ukraine-facility
 44. Бойченко Д., Ткаченко Н. Бюджетування у відповідь на демографічні виклики // *Модерні фінанси: глобальні виклики і сучасні тренди: монографія* / за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Екон. думка, 2024. С. 35–47.
DOI: <https://doi.org/10.35774/book.2024.978-966-654-770-8>
 45. Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2026–2028 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2025 р. № 1716 // Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/osnovna-informacija>
 46. Шемаєва Л. Г. Про створення Боргового агентства в Україні: аналіт. записка / Національний інститут стратегічних досліджень. 2020. 12 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-11/borgove-agentstvo.pdf>
 47. Фінансова підтримка, мобілізована для України // Світовий банк. 15.01.2026. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
 48. Польська К. Мирний план: ЄС обговорює, як зробити Україну сильнішою // Світовий банк. 01.12.2025. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
 49. Новий довідник кодів КПКВ в системі Prozorro // Prozorro. 20.02.2025. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/noviy-dovidnik-kodiv-kpkv-v-sistemi-prozorro>
 50. Необхідність зазначення КПКВ при створенні річного плану: вимоги Ukraine Facility // Prozorro. Травень 2025. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/neobhidnist-zaznachennya-kpkv-pri-stvorenni-richnogo-planu-vimogi-ukraine-facility>
 51. Щодо закупівель з урахуванням положень Рамкової угоди згідно з інструментом Ukraine Facility // Prozorro. 2025. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/shchodo-zakupivel-z-urahuvanniam-polozhen-ramkovoji-ugodi-zgidno-z-instrumentom-ukraine-facility>
 52. Пошук закупівель // Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/uk/search/tender?text=Ukraine+Facility>

REFERENCES

- Bohdan T. P. (2024). Udoskonalennia kontseptualnykh zasad yevrointehratsii ta finansovo pravovi mekhanizmu pryskorennia vstupu Ukrainy v YeS [Improvement of conceptual foundations of European integration and financial and legal mechanisms for accelerating Ukraine’s accession to the EU]. *Finansy Ukrainy*, 3, 7–26. <https://doi.org/10.33763/finukr2024.03.007>
- Boichenko D. V. (2025). Optymizatsiia vykorystannia biudzhethnykh resursiv [Optimization of budget resource usage]. *Ekonomika i upravlinnia*, 1, 98–105. <https://doi.org/10.32782/2312-7872.1.2025.14>
- Boichenko D. V. (2025). Rozvytok mekhanizmiv upravlinnia derzhavnymu finansamy v umovakh zabezpechennia efektyvnosti vykonannia biudzhetu [Development of public finance management mechanisms in terms of ensuring budget execution efficiency]. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 1(15), 91–102. <https://doi.org/10.32750/2025-0108>
- Boichenko D. & Tkachenko N. (2024). Biudzhetuвання u vidpovid na demohrafichni vyklyky [Budgeting in response to demographic challenges]. *Moderni finansy: hlobalni vyklyky i suchasni trendy: monohrafiia* [Modern Finance: Global Challenges and Current Trends: Monograph] (pp. 35–47). Ekon. dumka. <https://doi.org/10.35774/book.2024.978-966-654-770-8>
- Boichenko D. V. (2025). Finansova efektyvnist publichnykh zakupivel v Ukraini: analiz prozorosti ta harmonizatsiia z otsinochnymy standartamy YeS [Financial

- efficiency of public procurement in Ukraine: transparency analysis and harmonization with EU evaluation standards]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, 57, 72–90. <https://doi.org/10.33111/sedu.2025.57.072.090>
- Boichenko D. V. (2025). Rozvytok mekhanizmv upravlinnia derzhavnymy finansamy [Development of public finance management mechanisms]. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 15(1), 91–102. <https://doi.org/10.32750/2025-0108>
- Bovis C. (2013). *EU Public Procurement Law*. Edward Elgar Publishing.
- EIB Group. (2015). Value for Money Assessment. <https://www.eib.org/en/publications/epec-value-for-money-assessment>
- European Commission. (2025). Ukraine Facility. Aid, Development cooperation, Fundamental rights. https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en#aims-of-the-ukraine-facility
- Gelderman C. J., Semeijn J. & Vluggen R. (2017). Development of sustainability in public sector procurement. *Public Money & Management*, 6(37), 435–442. <https://doi.org/10.1080/09540962.2017.1344027>
- Grandia J. & Meehan J. (2017). Public procurement as a policy tool: using procurement to reach desired outcomes in society. *International Journal of Public Sector Management*, 4(30), 302–309. <https://doi.org/10.1108/IJPSM-03-2017-0066>
- Humennyi V. D., Kokhan A. V., Humen V. V. & Ostapenko O. I. (2016). *Innovatsiini aspekty ekspertnoho zabezpechennia rozvytku ahrarnoho sektoru* [Innovative aspects of expert support for the development of the agricultural sector]. Ahrar. nauka. <https://irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000615466>
- Iefymenko T. (2025). X International Scientific and Practical Conference „Accounting, Control and Taxation on the Way to Post-War Reconstruction of Ukraine and Achievement of Sustainable Development Goals“. *Finance of Ukraine*. <https://finukr.com.ua/index.php/journal/article/view/120>
- Iefymenko T. (2024). Priorities for ensuring the sustainability of Ukraine's public finance. *Finance of Ukraine*, 1, 7–24. <https://doi.org/10.33763/finukr2024.01.007>
- Iefymenko T. (2025). Strategic determinants of change management. *Finance of Ukraine*, 1, 7–31. <https://doi.org/10.33763/finukr2025.01.007>
- Iefymenko T. & Lovinska L. (2025). Key provisions of INTOSAI GUID 5260 “Governance of Public Assets” and recommendations for its implementation in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 10, 8–23. <https://doi.org/10.33763/finukr2025.10.008>
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025, December 24). Serednostrokovka stratehiia upravlinnia derzhavnym borhom na 2026–2028 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1716 [Medium-term strategy for state debt management for 2026–2028: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1716]. *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. <https://mof.gov.ua/uk/osnovna-informacija>
- Kadaj E. & Bosleman R. (2018). Energy recovery devices in membrane desalination processes. *Renewable Energy Powered Desalination Handbook* (pp. 415–444). Butterworth-Heinemann. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-815244-7.00011-8>
- Karlin M. I. & Bolchuk A. V. (2024). Vplyv zmin u publichnykh zakupivliakh na rozvytok publichnykh finansiv v Ukraini v umovakh yevrointehratsii [Impact of changes in public procurement on the development of public finance in Ukraine in the context of European integration]. *Ekonomichni chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Rozdil III. Finansy, bankivska sprava ta strakhuvannia*, 2. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-45-52>
- Kopytko M. I. & Zaverukha D. A. (2021). Kharakterystyka osnovnykh skladovykh zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Characteristics of the main components of ensuring the economic security of the state]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, 3 (63), 155–160. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-155-160>
- Marchenko S. M. (2022). Stratehichne upravlinnia derzhavnymy finansamy [Strategic management of public finance]. *Finansy Ukrainy*, 1, 7–26. <https://doi.org/10.33763/finukr2022.01.007>
- Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. (2024). Plan dlia Ukraine Facility na 2024–2027 roky. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>
- Motolyzhenko Ye. (2024). Zarubizhnyi dosvid rehu-liuvannia publichnykh zakupivel [Foreign experience in public procurement regulation]. *Ukraina na shliakhu do YeS: vyklyky ta perspektyvy: materialy kruhloho stolu do Dnia Yevropy v Ukraini* [Ukraine on the way to the EU: challenges and prospects: materials of the round table for the Day of Europe in Ukraine] (pp. 77–78). NNI PUDS KNU. <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2112/files/0272b88d-fb7b-412a-a591-5dd7c7f98766.pdf>
- OECD (2023). *Managing Risks in the Public Procurement of Goods, Services and Infrastructure*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/en/publications/managing-risks-in-the-public-procurement-of-goods-services-and-infrastructure45667d2f-en.html>
- Polska K. (2025, December 1). Myrnyi plan: YeS obhovo-riuie, yak zrobyty Ukrainu sylnishoiu [Peace plan: EU discusses how to make Ukraine stronger]. *Svitovy bank*. <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
- Ponomarenko M. M. (2020). *Pravove rehu-liuvannia elektronnykh derzhavnnykh zakupivel v YeS* [Legal regulation of electronic public procurement in the EU]. Kyiv. https://scc.knu.ua/upload/iblock/4a0/dis_Ponomarenko%20M.%20M.pdf

- Prozorro. Neobkhidnist zaznachennia KPKV pry stvorenni richnoho planu: vymohy Ukraine Facility [The necessity of specifying the CCPF when creating an annual plan: Ukraine Facility requirements]. <https://infobox.prozorro.org/articles/neobkhidnist-zaznachennya-kpkv-pri-stvorenni-richnogo-planu-vimogi-ukraine-facility>
- Prozorro. (2025, February 20). Novyi dovidnyk kodiv KPKV v systemi Prozorro [New directory of CCPF codes in the Prozorro system]. <https://infobox.prozorro.org/articles/noviy-dovidnik-kodiv-kpkv-v-sistemi-prozorro>
- Prozorro. Poshuk zakupivel [Procurement Search]. <https://prozorro.gov.ua/uk/search/tender?text=Ukraine+Facility>
- Prozorro. (2025). Shchodo zakupivel z urakhuvanniam polozhen Ramkovoї uhođy zghidno z instrumentom Ukraine Facility [Regarding procurement taking into account the provisions of the Framework Agreement under the Ukraine Facility instrument]. <https://infobox.prozorro.org/articles/shchodo-zakupivel-z-urakhuvannyam-polozhen-ramkovoji-ugodi-zgidno-z-instrumentom-ukraine-facility>
- Ratushniak T. V. (2018). Monitorynh publichnykh zakupivel zasobamy platformy DoZorro [Monitoring of public procurement by means of the DoZorro platform]. *Ekonomichnyi visnyk. Serii: Finansy, oblik, opodatkvannia*. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2018_2_24
- Savka V. Ya. (2020). Stratehiia skhidnoho rozshyrennia YeS pislia rozpadu sotsialistynoho bloku [The strategy of the EU's eastern enlargement after the collapse of the socialist bloc]. *Ukraina v systemi yevropeiskoi politychnoi intehratsii: politychni, pravovi, ekonomichni, bezpekovi, sotsialni ta relihiinyi aspekty* [Ukraine in the system of European political integration: political, legal, economic, security, social and religious aspects] (pp. 4–35). PP «AUTDOR ShARK».
- Savostianenko M. (2024). International cooperation of the Academy of financial management within the implementation of the memorandum of mutual understanding and technical partnership with the International Consortium on Governmental Financial Management (ICGFM, USA). *Finance of Ukraine*, 10, 118–126. <https://doi.org/10.33763/finukr2024.10.118>
- Sevostianova H. S. (2021). *Derzhavne rehuliuвання publichnykh zakupivel v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv* [State regulation of public procurement in the context of European integration processes]. NAN Ukrainy. <https://uacademic.info/ua/document/0421U102503>
- Sevostianova H. S. (2021). *Derzhavne rehuliuвання publichnykh zakupivel v umovkh yevrointehratsiizykh protsesiv* [State regulation of public procurement in the context of European integration processes]. Kharkiv. https://www.ndc-ipr.org/media/spec_council/abstracts/Dis_%D0%A1%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0_xTzMT8c.pdf
- Shemaieva L. H. (2020). Pro stvorennia Borhovoĥo aĥentstva v Ukraini: analit. zapyska [On the creation of a Debt Agency in Ukraine: analytical note]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-11/borgove-agentstvo.pdf>
- Shvaiko M. L. (2024). Transformatsiia systemy publichnykh zakupivel i finansiv v umovakh tsyfrovizatsii [Transformation of the public procurement and finance system in the context of digitalization]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2024_2_11
- Shvydka T. I. (2025). Publichni zakupivli v Ukraini ta YeS [Public procurement in Ukraine and the EU]. *Analitychno porivnialne pravoznavstvo*. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2025_4\(1\)_71](http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2025_4(1)_71)
- Shylo Zh. (2022). Metodyka kompleksnoi otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Methodology for a comprehensive assessment of the level of economic security of an enterprise]. *International Science Journal of Management Economics & Finance*, 4(1), 17–25. <https://doi.org/10.46299/j.isjmfef.20220104.03>
- Sotnyk O. M. (2025). Finansovi instrumenty realizatsii derzhavnoi polityky u sferi publichnykh finansiv [Financial instruments for the implementation of state policy in the sphere of public finance]. *Biznes Inform*, 10, 31–39. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-10-31-39>
- Stankus T. & Matvieieva V. (2016). *Biudzhetnyi protses ta zakupivli v orhanakh mistsevoĥo samovriaduvannia* [The budget process and procurement in local self-government bodies]. Faktor. <http://www.tsatu.edu.ua/ipod/wp-content/uploads/sites/46/bjudzhetnyj-proces-ta-zakupivli-v-orhanah-miscevoho-samovrjaduvannja-onovlene-vydannja.pdf>
- Svitovyi bank. (2026, January 15). Finansova pidtrymka, mobilizovana dlia Ukrainy [Financial support mobilized for Ukraine]. <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>
- Tkachenko N. B. (2016). Elektronni publichni zakupivli: dosvid krain YeS [Electronic public procurement: the experience of EU countries]. *Aktualni problemy ekonomiky*. <https://www.proquest.com/openview/c2528d6132d4fd70b58069d7cc7948ed/1?cbl=2035679&pq-origsite=gscholar>
- Tolstov S. V. (2015). Protsesy rozshyrennia YeS v istorichnii retrospektyvi [EU enlargement processes in historical retrospect]. *Yevropeiski istorichni studii*. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/eis_2015_2_9.pdf
- Treshchov M. M. (2025). Protsesy yevropeiskoi intehratsii ta zabezpechennia staloho vidnovlennia Ukrainy: potentsial fondu dlia Ukrainy [European integra-

tion processes and ensuring sustainable recovery of Ukraine: the potential of the fund for Ukraine]. *Ekonomika, menedzhment ta pravo*, 9, 22–30. <https://doi.org/10.33251/2707-8620-2025-9-22-30>

Tykhonova D. S. (2024). Derzhavna stratehiia rozvytku v ramkakh Planu Ukraine Facility [State development strategy within the Ukraine Facility Plan]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 9, 271–273. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-9/63>

Wesseling J. H. & Edquist C. (2018). Public procurement for innovation to help meet societal challenges: A review and case study. *Science and Public Policy*, 4(45), 493–502. <https://ideas.repec.org/a/oup/scippl/v45y2018i4p493-502.html>

World Bank. (2022). Procurement Framework. <https://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/brief/procurement-new-framework>

The World Bank. (2017). World Reconstruction Conference (3rd ed.). *The World Bank*. <https://www.gfdrr.org/wrc3>

World Bank. (2025). Assessing Value for Money of the PPP Public Private Partnership. <https://ppp.worldbank.org/assessing-value-money-ppp>

WTO. (2014). Agreement on Government Procurement 2012 and related WTO legal texts. *WTO, Geneva*. https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/rev-gpr-94_01_e.pdf

Yefymenko T. I. (2023). Upravlinnia derzhavnymy finansamy v period voiennoho stanu [Public finance management during martial law]. *Finansy Ukrainy*, 1, 7–25. <https://doi.org/10.33763/finukr2022.04>

Стаття надійшла до редакції / Received: 11.01.2026 р.
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 25.01.2026 р.
Оприлюднено / Published: 25.02.2026 р.

УДК 336.71:004.8
JEL: C38; C45; G17
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-1-439-449>

ГІБРИДНИЙ ПІДХІД ДО МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ ТА НЕЙРОМЕРЕЖЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

© 2026 КОЧОРБА В. Ю.

УДК 336.71:004.8
JEL: C38; C45; G17

Кочорба В. Ю. Гібридний підхід до моделювання динаміки ринку криптовалют на основі кластерного аналізу та нейромережових технологій

Метою статті є розробка та практична апробація комплексу моделей аналізу динаміки ринку криптовалют, що базується на поєднанні методів інтелектуального аналізу даних (Data Mining) та глибокого навчання (Deep Learning). Актуальність дослідження зумовлена високою волатильністю криптоактивів і неефективністю традиційних економетричних підходів в умовах нелінійності ринкових процесів. У роботі використано методи описової статистики та кореляційного аналізу для формування простору ознак; метод кластерного аналізу *k*-середніх (*k-means*) для класифікації криптовалют за рівнем інвестиційної привабливості; архітектури штучних нейронних мереж (ANN) та мереж довгої короткострокової пам'яті (LSTM) для прогнозування часових рядів вартості активів. Обробка даних, навчання моделей та візуалізація результатів здійснювалися мовою програмування Python з використанням бібліотек Pandas, Scikit-learn, Keras та TensorFlow. Проведено кластеризацію ринку криптовалют на основі показників капіталізації, волатильності й історичної прибутковості. Визначено оптимальну кількість кластерів ($k=5$) та підтверджено якість розбиття за допомогою коефіцієнта силуету (0,53). Виявлено, що найбільш привабливими для інвестування є активи 5-го кластера (висока прибутковість, помірний ризик, представник – Ахіе) та 3-го кластера (низький ризик, консервативна стратегія, представник – WBTC). Для монет-репрезентантів цих кластерів побудовано та навчено нейромережові моделі. Встановлено, що модель LSTM демонструє вищу точність порівняно з класичною ANN, досягаючи коефіцієнта детермінації $R^2 > 0,93$ та меншої середньоквадратичної похибки (MSE) на тестових даних. Доведено ефективність застосування «вентилів забування» у LSTM для фільтрації ринкового шуму та виявлення довгострокових трендів. Запропонований гібридний підхід дозволяє автоматизувати процес відбору активів для інвестування та підвищити точність прогнозування їхньої ринкової вартості. Отримані результати можуть бути використані як основа для побудови алгоритмічних торгових стратегій і систем підтримки прийняття рішень в управлінні інвестиційними портфелями.

Ключові слова: фінансовий ринок, ринок криптовалют, кластерний аналіз, *k-means*, нейронні мережі, LSTM, прогнозування, інвестиційна стратегія.

Рис.: 10. Бібл.: 16.

Кочорба Валерія Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора, Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (просп. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: v.y.kochorba@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5509-680X>

Scopus Author ID: 59253138000